

Юрій Іванович Яновський

*«Що таке талант? Дехто, шукаючи відповіді,
копирсається у наукових фоліантах. Пригадуючи
Юрія Івановича, робиш висновок, що талановита
людина — це людина, яка має полум'яне серце,
винятковий розум, особливу увагу...»*

Дмитро Гринько

Презентацію підготувала:
Горнар Ксенія
10 філологічний-1

Дитячі роки

Народився майбутній письменник 27 серпня 1902 р. в селі Майєровому на Єлисаветградщині (тепер село Нечаївка Компаніївського району Кіровоградської області) в заможній селянській родині. Там до п'яти років жив у діда Миколи Яновського, який мав 180 десятин землі, великий будинок, розкішний вишневий сад. Там пізнавав нехитру науку жити на цій землі. Дід любив онука страшенно. А ще першими вчителями були сільський коваль і тесля, який *"розповідав чимало пригод–власних і чужих"*, *"знав безліч казок"*, навчив *"любити дерево і людські руки біля нього"* – як запише Яновський у своїх *"Коментарях до книжок..."* пізніше.

З десяти років почав писати вірші російською мовою. Знала цю Юркову *"таємницю"* мама, але наволочка, в якій були сховані перші дитячі рукописи, не збереглася.

Освіта

У 1919 році Юрій на відмінно закінчив Єлисаветградське реальне училище, працював у адміністративному відділі повітового виконкому, у повітовому статистичному бюро і водночас навчався в механічному технікумі.

«В останні роки чомусь сором'язливо замовчують про те, що весь цвіт письменників і поетів УРСР у роки громадянської війни бився під українськими прапорами зі зброєю в руках проти більшовиків. Петлюрівськими офіцерами були Петро Панч та Андрій Головка, лихими юнаками (юнкерами) — Володимир Сосюра і Борис Антоненко-Давидович, добровольцями-кавалеристами — Олександр Копиленко та навіть 16-річний Юрій Яновський. держчиновниками УНР — Павло Губенко (Остап Вишня), Павло Тичина, Юрій Смолич ... Частина з них на початку 1920 року опинилися в лавах боротьбистів і разом з ними перейшли до більшовиків. Але декого, наприклад Остапа Вишню і, за деякими даними, Юрія Яновського, червоні взяли в полон. Але петлюрівська закваска в них залишилася назавжди». Я. Тинченко

Вчився в Київському Політехнічному Інституті на перших двох курсах 1922–1923. Вчився разом з майбутнім конструктором ракет С. Корольовим.

Перший надрукований твір

1 травня 1922 р. в газеті "Пролетарська правда" надруковано першого вірша "Море" (російською мовою, за підписом Георгій Ней). Радості не було меж. Михайло Семенко, відомий київський поет, лідер футуристів, завідувач літчастини газети "Більшовик", помітив нове ім'я, захотів познайомитись... Так і був Юрій Яновський залучений до літератури. У 1924 р. "Більшовик" видрукував його українську поезію "Дзвін", автор став позаштатним кореспондентом цієї газети. Там будуть видрукувані нариси письменника.

Творче життя (1920-ті-1930-ті)

Вірші російською мовою Юрій Яновський писав з дитинства.

На молодого поета звернув увагу лідер українських футуристів Михайло Семенко, який порадив йому писати українською. У 1924 році, керована Семенко газета «Більшовик» публікує першу українську поему письменника Юрія Яновського «Колокол» («Дзвін») і новелу «А потім німці тікали». Разом з молодим поетом Миколою Бажаном Юрій Яновський активно включається в футуристичний рух. Незабаром Семенко переїздить до столиці — Харкова і викликає туди Бажана і Яновського. У Харкові виходить перша прозова книга письменника — збірка новел «Мамутові бивні» (1925).

У 1926-1927 рр.. Юрій Яновський головний редактор сценарного відділу Всеукраїнського фотокіноуправління (ВУФКУ), живе в Одесі, де знаходилася Одеська кіностудія — «український Голлівуд».

Одеса, 1926 рік

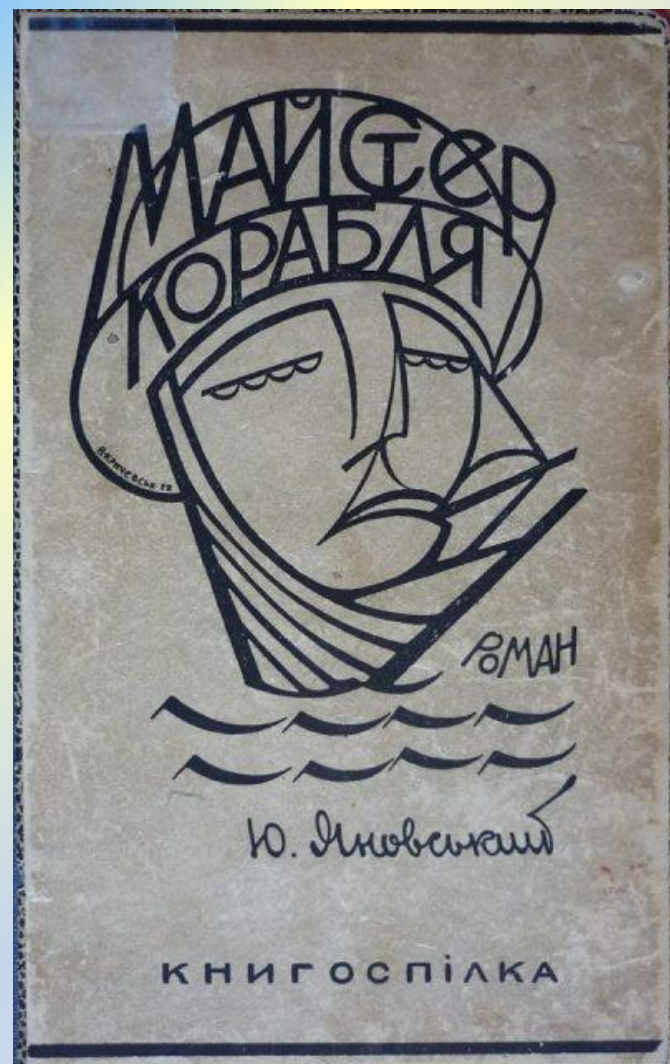
Творче життя

У 1927 році письменник Юрій Яновський повертається до Харкова. Поет у 20-ті роки належав до тієї харківської літературної молоді, яка групувалася навколо Миколи Хвильового, підтримувала його сміливі заклики орієнтуватися на Європу, прокладати самостійний шлях для нової пролетарської літератури. У цьому дусі написані кращі твори Юрія Яновського: повість «Байгород» (1927), відобразила юнацькі спогади письменника про революційне лихоліття, збірка віршів «Прекрасна УТ (Україна Трудова)» (1928).

Творче життя

Роман «Майстер корабля» (1928) та збірка нарисів «Голлівуд на березі Чорного моря» (1928) написані на основі матеріалу, зібраного Юрієм Яновським за час роботи на Одеській кіностудії. У романі письменник експериментує з формою, намагаючись досягти глибин психологічного аналізу. Оповідання ведеться від імені сімдесятирічного кінорежисера Те-Ма-Ки (товариш майстер кіно). В оповіданні переплітається основна сюжетна лінія — будівництво вітрильника, необхідного кіностудії для зйомок фільму з життя матроса — з ліричними та філософськими відступами, написаними як від імені основного оповідача, так і у вигляді листів його синів, колег, коханки. Поступово автор приходиться до висновку, що мистецтво і життя тісно переплетені, їх неможливо відрізнити один від одного, саме життя має будуватися за принципом твори мистецтва, і тоді вона буде прекрасною. Критика неоднозначно сприйняла цей твір: неможливо було не помітити його високу художність і філософську спрямованість, але, з іншого боку, в романі був відсутній обов'язковий герой-пролетар і прямолінійна мораль.

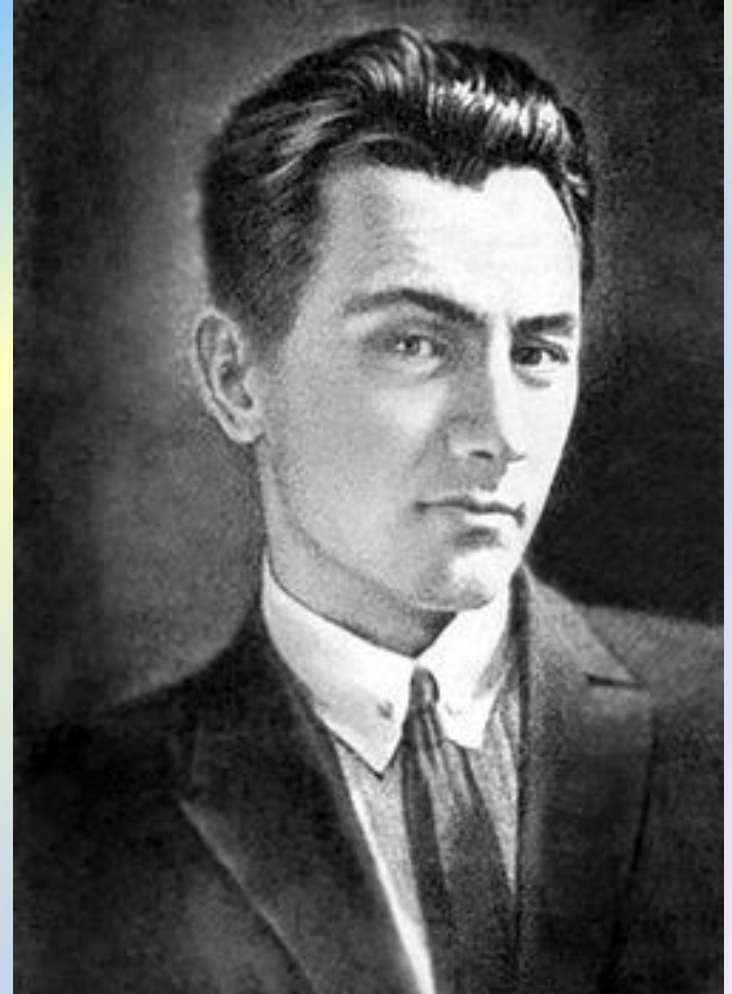
Творче життя

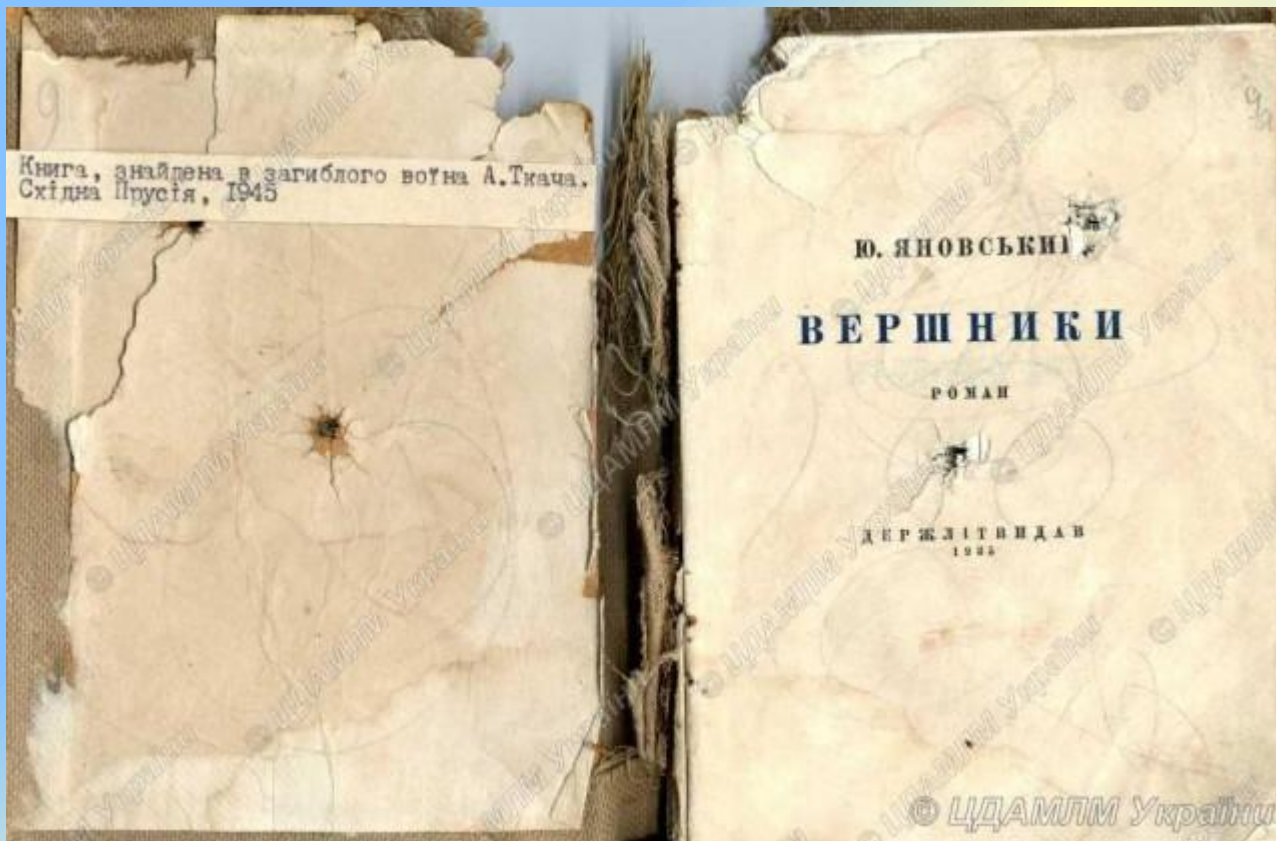
У романі «Чотири шаблі» (1930) Юрій Яновський знову після «Байгорода» звертається до подій на Україні в період революції та громадянської війни. Вперше тут письменник застосовує техніку роману в новелах. Твір складається з чотирьох практично самостійних частин, пов'язаних тільки спільною ідеєю, присвячених чотирьом героям (Шахрай, Остюк, Галат і Марченко), кожен з яких представляє одну з протиборчих у революції сил. Манера письма за визначенням самого Юрія Яновського — пісенна. У цьому романі він ще далі відходить від реалізму до неоромантизму. Персонажі постають як герої народних пісень, дум, епосу. На цей раз радянська критика однозначно негативно висловилася проти письменника, його звинуватили в «націоналістичному романтизмі». Друкування роману в журналі було перервано.

Творче життя

Над українською інтелігенцією з 1932 року починають згущуватися хмари. Юрій Яновський пише ортодоксально революційну п'єсу «Завойовники» (1932). Самогубство Хвильового в травні 1933 року завдало Юрію Яновському глибоку психологічну травму. У важкій обстановці почалися репресії. Письменник пише роман «Вершники» (1935) — своєрідне повторення роману «Чотири шаблі». Роман також побудований за принципом роману в новелах. Він складається з восьми самостійних новел. Герої стають більш приземленими — це вже не епічні герої, вони отримують чітку політичну характеристику (більшовик, петлюрівець, денікінець, махновець). Найбільш яскраво ідея роману виведена в першій новелі «Подвійне коло», яка малює протистояння всередині однієї родини Паловців. У результаті кривавої війни всі брати гинуть, перемагає більшовик Іван. Але незважаючи на ідеологічну правильність сюжету (є тут і більшовицький комісар, і керівництво партії), проглядається невтішний висновок самого письменника: сім'я, в якій брати вбивають один одного приречена на загибель.

Роман Ю. Яновського «Вершники». Книга пробита кулями 1945 р.

Творче життя

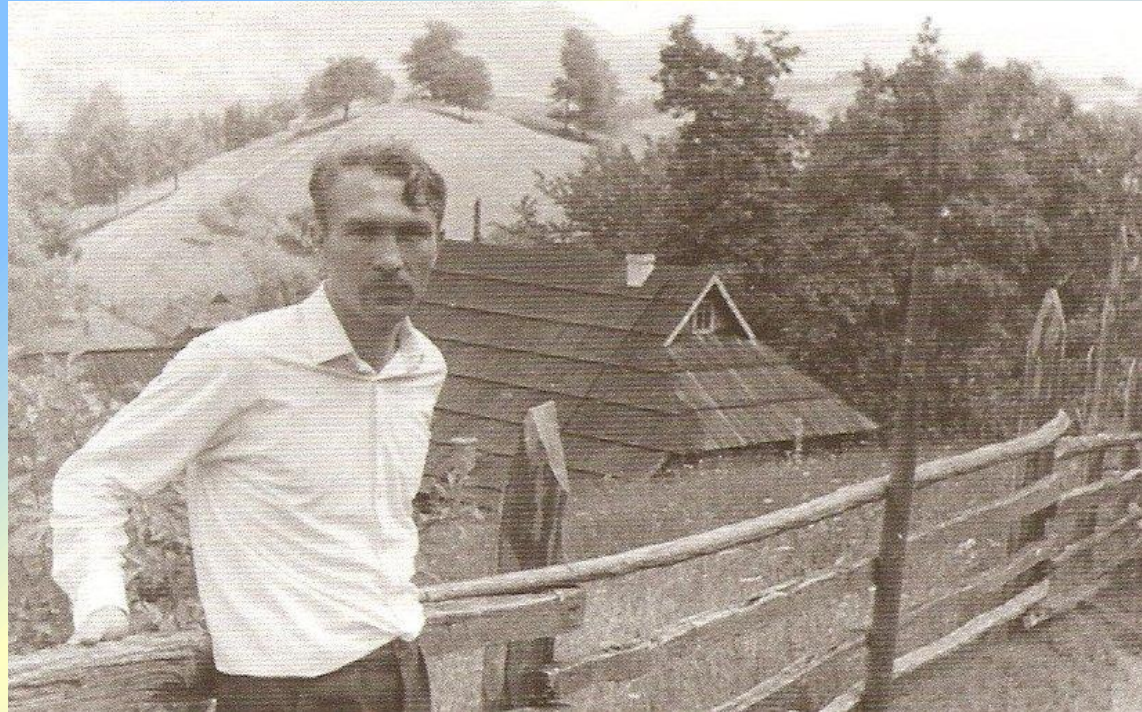
У 1939 році переїздить до Києва, де отримує посаду головного редактора журналу «Українська література» (з 1946 — «Вітчизна»).

Під час війни Юрій Яновський разом з редакцією журналу знаходиться в евакуації в Уфі. Після повернення до Києва, розгортає роботу по зміцненню редакції, бере участь у Нюрнберзькому процесі в якості спостерігача (збірка «Листи з Нюрнберга», 1946), пише і публікує новий роман, присвячений війні і післявоєнному відновленню «Жива вода» (1947).

У цей момент письменник раптово отримує жорстокий удар. Приїхав до Києва новий перший секретар ЦККП (б)У Л. М. Каганович, обрушується з нещадною критикою на Юрія Яновського і як редактора, і як автора роману «Жива вода». Письменника звинуватили в націоналізмі, міщансько-обивательських поглядах, публікації аполітичних, порочних і помилкових творів. Розгром Юрія Яновського закріплюється спеціальною постановою ЦККП(б)У «Про журнал «Вітчизна»» (1947). Юрія Яновського зняли з посади редактора і залишили без засобів для існування.

Творче життя

У 1948 році український письменник в черговий раз змушений каятися — цього разу з допомогою збірки «Київські оповідання», де змальовує героїзм і мужність радянських людей в роки війни, особливо підкреслював роль партії і особисто Сталіна в досягненні Перемоги. Покаяння було прийнято.

В останні роки життя письменник працював над виправленням роману «Жива вода», робота йшла важко — йому важко було спотворювати свій твір. Скорочений в два рази текст під назвою «Світ» було опубліковано вже після смерті письменника в 1956 році.

У лютому 1954 року відбулася прем'єра останньої п'єси Яновського «Дочка прокурора». 25 лютого 1954 письменник помер. Похований Юрій Яновський у Києві на Байковому кладовищі.

Книги Яновського переведені на російську і багато іноземних мов.

Юрій Яновський був нагороджений Сталінською премією третього ступеня (1949) — за збірку «Київськієраскази», орденом Трудового Червоного Прапора.

Пам'ять

У 1972 році в с. Нечаївка був відкритий меморіальний музей Юрія Яновського. Іменем Ю. І. Яновського в Києві в 1955 році була названа вулиця (Печерський район, Звіринець).

На будинку Роліту в Києві, де з 1939-го по 1954 рік жив і працював письменник у 1958 році встановлена меморіальна дошка (граніт, бронза; барельєф, скульптор А. В. Німенко).

Його ім'ям була названа вулиця в Одесі.